

WAT IS HET?

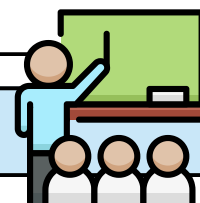
Schrijven kan gedefinieerd worden als het produceren van een tekst door tekens van een schrift te gebruiken. Dit kan door met de hand tekens op papier te zetten (handschrift) of door te typen.

Het schrijfproces vindt plaats in het **werkgeheugen**: de schrijver zet zijn gedachten om in geschreven taal. Er vindt een constante wisselwerking plaats tussen verschillende mentale activiteiten, zoals *plannen, reviseren, lezen, ideeën bedenken en structureren, analyseren, formuleren en controleren*. Naast deze mentale activiteiten, gebruikt de schrijver verschillende **kennisbronnen** tijdens het schrijven:

- Kennis over **taal** (woordenschat, grammatica en spelling)
- Kennis over het **onderwerp** dat centraal staat in de tekst
- Kennis over **soorten teksten**

Vloeiend, snel en correct kunnen schrijven zijn voorwaarden voor het schrijven van kwalitatief goede teksten. Goede schrijvers worden gekenmerkt door een aantal vaardigheden die zij toepassen tijdens het schrijven van een tekst. Zo houden ze constant rekening met het **lezerspubliek** en stemmen ze hun tekst daarop af. Voordat ze beginnen met schrijven bedenken ze globaal een **tekstplan**, dat ze gedurende het schrijfproces regelmatig **evalueren**. Naast het beheersen van deze vaardigheden, is een goede schrijver in staat om gericht **schrijfstrategieën** toe te passen. Hierbij gaat het hoofdzakelijk om strategieën die betrekking hebben op het plannen, structureren, formuleren en reviseren van een tekst. Ten slotte is de toepassing van **correcte spelling en interpunctie** onderdeel van de schrijfvaardigheid

HOE ZIET EFFECTIEF SCHRIJFONDERWIJS ERUIT?

Om leerlingen goed te leren schrijven, is veel tijd en aandacht voor de ontwikkeling van de schrijfvaardigheid nodig. Effectief schrijfonderwijs omvat dan ook verschillende **componenten**.

De **instructie** speelt hierin een belangrijke rol. Om leerlingen ondersteuning te bieden bij de ontwikkeling van de schrijfvaardigheid kan je expliciet aandacht besteden aan **schrijfstrategieën**. Hierbij gaat het ten eerste om strategieën die zich richten op de:

- Planning
- Structurering
- Formulering
- Revisie van de tekst

Dit zijn vaardigheden waar leerlingen over het algemeen de meeste moeite mee hebben. Daarnaast is het effectief om strategieën aan te leren die betrekking hebben op **zelfregulatie**, zoals doelen bepalen en jezelf monitoren. Als je aandacht besteedt aan deze strategieën, zijn leerlingen beter in staat om tekststructuren te herkennen en toe te passen.

Naast expliciete instructie in schrijfstrategieën, kan je bijdragen aan effectief schrijfonderwijs door **doelgerichte en functionele schrijfoopdrachten in een betekenisvolle context** aan te bieden. Door dit voor **verschillende tekstgenres en tekstsoorten** te doen, leren leerlingen hoe zij hun schrijfvaardigheid en kennis kunnen inzetten in verschillende situaties. Ook is het bevorderend om leerlingen goed geschreven **voorbeeldteksten** of **verbeterde versies van hun eigen tekst** te laten zien.

Hierboven zijn verschillende inhoudelijke aspecten van het schrijfonderwijs besproken. In het verlengde hiervan ligt een ander belangrijk aspect: de **verschillende schrijfmogelijkheden**. In de huidige samenleving gaat het hierbij voornamelijk om het handschrift en het gebruik van een toetsenbord (typen). Bij effectief schrijfonderwijs wordt in het basisonderwijs aandacht besteed aan zowel **handschriftonderwijs** als **typevaardigheid**. Uit het beperkte onderzoek dat hier naar gedaan is blijkt dat het niet uitmaakt of met de hand schrijven met blokschrift of verbonden schrift wordt gedaan. Schrijven met de hand bevordert daarnaast de schrijfvaardigheid: uit onderzoek blijkt dat leerlingen de leerstof meer structureren en samenvatten wanneer ze met de hand schrijven. Samen met de motorische schrijfbewegingen leidt dit tot een diepere verwerking van de leerstof. Naast handschrift, is er voor typevaardigheid ook een pertinente rol weggelegd in effectief schrijfonderwijs. Onderzoek toont aan dat dit een positief effect kan hebben op de spellingvaardigheden van leerlingen. Ook is typen van belang voor de ontwikkelingen van andere vaardigheden, zoals ICT-vaardigheden.

Ook **interactie** tussen jou en de leerling en tussen leerlingen onderling is onderdeel van effectief schrijfonderwijs. De schrijfkwaliteit wordt positief beïnvloed als leerlingen met elkaar **samenwerken** bij het schrijven. Het werkt bevorderend als leerlingen **observeren** hoe andere leerlingen het schrijfproces aanpakken en hun eigen aanpak met jou of met andere medeleerlingen **evalueren**.

Ten slotte draagt **integratie** van het schrijfonderwijs met andere taaldomeinen en vakken bij aan de ontwikkeling van de schrijfvaardigheid van leerlingen. Met name de schriftelijke taalvaardigheden (lezen en schrijven) zijn sterk aan elkaar gerelateerd. Daarom is het belangrijk om binnen het onderwijs lezen en schrijven met elkaar te verbinden. Dit kan bijvoorbeeld door schrijfoopdrachten uit te voeren n.a.v. een gelezen tekst en het schrijven van samenvattingen om leesbegrip te vergroten. Ook aandacht voor schrijven binnen andere vakken draagt bij aan de ontwikkeling van de schrijfvaardigheid.

KWALITEITSKAART SCHRIJFONDERWIJS IN HET PO

